

GLOBAL GOALS

QUICK SCAN

OPDRACHTGEVER:
GEMEENTE BERNHEZE

DECEMBER 2022

DOCUMENTATIEPAGINA

Opdrachtgever(s): Gemeente Bernheze

Titel rapport: Global Goals
Quick scan

Versie Definitief

Datum: December 2022

Bestuurlijk opdrachtgever: Marieke Moorman

Contactpersoon
opdrachtgever(s): Roel van Rijswijk

Projectteam: Mariève Craste

Roëlle Venema

**RUIMTE
MAKEN
MET
KARAKTER**

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting

1. Inleiding

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 De vraag in beeld
- 1.3 Wat is een QuickScan, de scope
- 1.4 Onderzoeksopzet
- 1.5 Leeswijzer

2. Wat zijn de global goals?

- 2.1 Sustainable Development Goals, wat is het?
- 2.2 De Global Goals in Nederland
- 2.3 De Global Goals in de praktijk
- 2.4 Global Goals en de gemeente Bernheze
- 2.5 Global Goals en de Bernhezer samenleving

3. Draagvlak in beeld, de situatieschets

- 3.1 Onbekendheid over de Global Goals
- 3.2 Draagvlak voor de Global Goals of voor de opgaven
- 3.3 De Global Goals en de samenleving
- 3.4 Rol van de gemeente
- 3.5 Rol van de gemeentelijke organisatie
- 3.6 Het inwonersinitiatief

1

1

1

2

2

2

3

4

4

5

5

6

8

10

10

10

11

12

12

12

4. Denkstappen

- 4.1 Stakeholdersanalyse 14
- 4.2 Geen generiek beeld 15
- 4.3 Kaderen opbrengsten stakeholdergesprekken 16
- 4.4 Scenariovorming 17

5. Scenario's

- 5.1 Scenario 1: Global Goals als inspiratiebron 19
- 5.2 Scenario 2: Global Goals als kompas voor de uitvoering van beleid. 21
- 5.3 Scenario 3: Global Goals als inhoudelijke basis 23
- 5.4 De drie scenario's vergeleken 24
- 5.5 Voorkeursscenario 26

6. Overwegingen

- 6.1 Omgang met inwonersinitiatieven 28
- 6.2 Inclusie, gelijke kansen en diversiteit 29
- 6.3 Combineren van verschillende scenario's 29

7. Bijlagen

30

MANAGEMENTSAMENVATTING

In deze managementsamenvatting staat de aanleiding van het onderzoek en de antwoorden op de vraag die centraal staat in deze QuickScan: Wat is het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak ten opzichte van de Global Goals in de gemeente Bernheze?

AANLEIDING

In de vorige raadsperiode heeft de gemeenteraad van Bernheze een motie aangenomen over de Global Goals (2019). Met het aannemen van deze motie heeft de gemeenteraad het college van B&W de opdracht gegeven om te verkennen hoe het omarmen van de Global Goals past bij de gemeente Bernheze, hoe de Global Goals blijvend geïmplementeerd kunnen worden en hoe de eerste stappen in dat traject op een goede manier gezet kunnen worden.

WAT WAREN DE BEVINDINGEN?

In interviews met de gemeente, maatschappelijke organisaties en ondernemers in Bernheze is verkend of er draagvlak voor het worden van een Global Goals gemeente. Daarnaast hebben we ook met een bureaustudie gekeken hoe het huidige bestuursakkoord zich verhoudt tot de Global Goals en welke succesfactoren we kunnen herkennen voor een succesvolle implementatie.

Uit onze gesprekken met stakeholders bleek al snel dat de meningen uiteen lopen. Er is geen generiek beeld ontstaan, we kunnen dan ook niet zonder meer concluderen dat er wel of geen draagvlak is voor de implementatie van de Global Goals. We zagen dat de standpunten van de gesproken stakeholders voornamelijk varieerden als het ging om in hoeverre de Global Goals geïmplementeerd zouden moeten worden en op welk niveau, strategisch of tactisch.

Hoewel de gesprekken met stakeholders geen generiek beeld hebben opgeleverd, was het wel mogelijk om op basis hiervan een kader te vormen waarbinnen de implementatie van de Global Goals op zeker draagvlak kan rekenen. Dit kader is echter nog niet sterk gefocust.

We hebben er daarom voor gekozen om drie scenario's uit te werken die alle drie binnen het kader passen, maar een andere invloed hebben op de gemeentelijke organisatie, samenleving of governance van het thema.

SCENARIO'S

De drie scenario's die we in de QuickScan hebben uitgewerkt zijn als volgt:

1. Scenario 1: Global Goals als inspiratiebron.
2. Scenario 2: Global Goals als kompas voor de uitvoering van beleid.
3. Scenario 3: Global Goals als inhoudelijke basis.

We adviseren de gemeente scenario 2 "Global Goals als kompas voor de uitvoering van beleid" als het voorkeursscenario te zien. Binnen dit scenario gaat de gemeente eerst intern in een oefenperiode aan de slag met de Global Goals op één of twee beleidsthema's of projecten. Na een oefenperiode kan de gemeente weloverwogen het besluit nemen of de Global Goals passend zijn en meerwaarde bieden voor Bernheze. Voor scenario 2 lijkt op basis van onze gesprekken ook het meeste draagvlak te bestaan.

OVERWEGINGEN

Tot slot delen we ter afronding van de QuickScan nog enige overwegingen over de omgang met inwonersinitiatieven, inclusie, gelijke kansen en diversiteit en de wenselijkheid van het combineren van verschillende scenario's.

1.

INLEIDING

In deze inleiding wordt de aanleiding en opzet van de QuickScan beschreven en een leeswijzer gegeven.

1.1 Aanleiding

In de vorige raadsperiode (2019) heeft de gemeenteraad van Bernheze een motie aangenomen over de Global Goals. Met het aannemen van deze motie heeft de gemeenteraad het college van B&W de opdracht gegeven om te verkennen hoe het omarmen van de Global Goals past bij de gemeente Bernheze, hoe de Global Goals blijvend geïmplementeerd kunnen worden en hoe de eerste stappen in dat traject op een goede manier gezet kunnen worden. Vervolgens zijn er in 2019 en 2020 een aantal stappen gezet. Zo is er een inhoudelijke inventarisatie gemaakt van de beleidsdoelstellingen van de gemeente en hoe deze wel of niet passen binnen de Global Goals. Ook is er een strategische sessie georganiseerd met de gemeenteraad.

Inmiddels is er veel gebeurd. Een nieuwe bestuursperiode brengt nieuwe focus en accenten met zich mee. Dit riep bij de gemeente de vraag op of er voldoende maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak is voor de Global Goals.

De gemeente heeft daarom Shotgun Advies en BEECKK Ruimtemakers opdracht gegeven hier, in de vorm van een QuickScan, onderzoek naar te doen om op basis daarvan een advies te kunnen vormen.

1.2 De vraag in beeld

De hoofdvraag die is gesteld is de volgende:

Wat is het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak ten opzichte van de Global Goals in de gemeente Bernheze?

In de hoofdvraag zitten drie opgaven verpakt die ook in de motie zijn geformuleerd, dit zijn de volgende:

1. Hoe de Global Goals te omarmen, passend bij de gemeente Bernheze;
2. Hoe de Global Goals blijvend te implementeren, en;
3. Hoe de eerste stappen in dat traject op een goede manier te zetten.

1.3 Wat is een QuickScan, de scope

Een QuickScan is een beperkt onderzoek binnen een organisatie of van een bepaald product. Aan de hand van interviews, observatie en analyses wordt informatie verzameld om 'een foto te maken'. Zo krijg je inzicht wat op dit moment de huidige situatie is waarbij de belangrijkste kansen en knelpunten worden benoemd. De resultaten van de Quick scan kunnen aanleiding zijn tot een uitgebreidere analyse. De resultaten van een QuickScan beschrijven het verbeterpotentieel en geven richting aan verbetering of optimalisering.

Bij een QuickScan van dit formaat zijn er ook een aantal beperkingen waar je rekening mee moet houden. Het aantal interviews dat is afgenomen is een relatief klein aantal. Daarnaast waren er weinig stakeholders bewust bezig met de Global Goals, waardoor ze op sommige punten bevooroordeeld kunnen zijn. Echter geven de antwoorden op de vragen een redelijk compleet beeld van hoe de huidige situatie op lokaal niveau is.

1.4 Onderzoekopzet

In de aanpak van het onderzoek is een aantal stappen te onderscheiden. Om te komen tot de uitvoering van deze motie is het goed om het startpunt te kennen van Global Goals in de gemeente Bernheze. We zijn begonnen met het inzichtelijk krijgen welke stappen hierin de afgelopen periode al zijn gezet en hoe deze zich verhouden tot de opgave in de motie.

In eerste instantie heeft er een analyse plaatsgevonden over de relevantie van de Global Goals, de huidige ontwikkelingen en opgaven. We hebben -in een bureaustudie- onderzocht hoe het in andere gemeenten is opgepakt en welke goede voorbeelden we zien. Daarnaast hebben we het huidige beleid en de daarbij horende regelingen geanalyseerd.

Daarnaast is het draagvlak in beeld gebracht door gesprekken met een dwarsdoorsnede van Bernheze. In gesprek met vrijwilligers, maatschappelijke organisaties, ondernemers en gemeente hebben we inzichten opgehaald die gaan over het maatschappelijke en bestuurlijke draagvlak voor de Global Goals. We zijn in gesprek gegaan met hen (via semigestructureerde interviews) over de behoefte, wensen, urgentie en

initiatieven die inzicht geven in het draagvlak. We hebben hiervoor gesproken met:

- Fractievoorzitters (interviews)
- Vrijwilligersgroep Fairtrade
- Scholen
- Jongerenorganisatie (via scholen en SDG-Voices)
- Teamcoaches en strategisch beleidsadviseurs binnen de ambtelijke organisatie
- Ondernemers (voornamelijk uit het MKB)

In de derde fase van het onderzoek zijn gesprekken gevoerd met de burgemeester, wethouders, raadsleden en ambtenaren die een faciliterende rol hebben voor het bestuur van de gemeente of de inwoner. De wens was om deze gesprekken te voeren op basis van de inzichten die zijn opgehaald met de stakeholders bij stap 2 en de voorwaarden te toetsen voor de scenariovorming in de rapportage. In de praktijk heeft dit echter een overlap met elkaar gehad. Aanvankelijk was het de bedoeling input van ambtenaren op te halen in een werksessie. Door de drukke agenda van de ambtenaren is het echter niet haalbaar gebleken om dit op korte termijn te realiseren. In plaats daarvan hebben er individuele gesprekken plaatsgevonden.

Vervolgens zijn scenario's beschreven over of en in welke vorm de Global Goals in Bernheze kunnen worden geïmplementeerd. Deze zijn geformuleerd op basis van het maatschappelijke en bestuurlijke draagvlak alsook de matching met de urgentie en actualiteiten. Hier is een voorkeursscenario uitgekomen die naar ons inzicht het beste aansluit bij de toetsingscriteria die voortkwamen uit voorgaande stappen.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van deze rapportage bevat de uitkomsten van de bureaustudie waarin meer uitleg wordt gegeven over de Global Goals. Hoofdstuk 3 is een foto van de huidige situatie, gebaseerd op de gesprekken met stakeholders. Hoofdstuk 4 is een weergave van de denkstappen die we hebben gezet van de opgehaalde inzichten tot het vormen van scenario's. In hoofdstuk 5 hebben we scenario's uitgewerkt en tot slot geven we in hoofdstuk 6 nog een aantal punten ter overweging mee die het bestuur kan gebruiken om zich effectief te bezinnen op haar rol.

Door de hele rapportage heen zal op een aantal plekken, weergegeven in groene blokken, voorbeelden worden gegeven van opvallende werkwijzen of initiatieven van anderen of quotes van geïnterviewden. Dit moet niet gezien worden als een volwaardig vergelijkingsonderzoek en is niet bedoeld om een oordeel te geven over welke aanpak beter is, maar heeft slechts als doel een indruk te krijgen van mogelijke meningen of benaderingen.

2.

WAT ZIJN DE GLOBAL GOALS?

In dit hoofdstuk wordt een uitleg gegeven over de context van de Global Goals in Europa en op landelijk niveau. Ook wordt duidelijk hoe de Bernhezer praktijk eruit ziet.

2.1 Sustainable Development Goals, wat is het?

De 193 lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben een duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030 vastgesteld. De agenda bestaat uit 17 doelen. Deze doelen heten voluit de Sustainable Development Goals (SDG), hierna te noemen Global Goals. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. Het zijn de opvolgers van de Millenniumdoelen, die liepen van 2000 tot 2015. Wat echter vernieuwend is aan de Global Goals ten opzichte van de Millennium doelen, is het feit dat deze tot stand zijn gekomen met inspraak van álle landen, en gericht zijn op het creëren van een betere wereld voor iedereen; op internationaal, nationaal en lokaal niveau.

Er zijn 17 doelstellingen en 169 onderliggende targets om deze doelen te realiseren.

Afbeelding 1 De 17 Sustainable Development Goals of Global Goals

2.2 De Global Goals in Nederland

Ook de Nederlandse regering heeft zich verbonden aan de Global Goals. De inzet van gemeenten is nodig om de doelen te realiseren, omdat deze raken aan belangrijke opgaven voor lokale overheden zoals het terugdringen van ongelijkheid, maatschappelijke integratie, duurzame productie en consumptie, een leefbare en veilige leefomgeving en kwalitatief en participatief bestuur. De ambitieuze agenda gericht op 2030 vergt in Nederland dan ook inspanning van de lokale overheid omdat zij het dichtste bij de inwoners staan.

De 17 Global Goals maken duidelijk dat als iedereen samenwerkt, van nationale tot lokale overheden en van burgers tot bedrijven, deze betere wereld ook daadwerkelijk tot stand kan komen. Duurzame ontwikkeling in deze tijd vereist een precieze balans tussen ecologische, economische en sociale belangen om zo een betere wereld voor iedereen te kunnen creëren. De huidige Covid-19 pandemie heeft het belang van een duurzamere, meer rechtvaardige wereld alleen maar duidelijker gemaakt; de wereldwijde crisis heeft niet alleen nog meer armoede gecreëerd, maar ook de broze status van de gezondheidssectoren in veel landen aan het licht gebracht.

Als lidstaat van de EU (en de VN), scoort Nederland relatief hoog op de Global Goals gerelateerd aan armoedebestrijding, economische productiviteit,

onderwijs, gezondheidszorg en de betrouwbaarheid van de democratische instituten.¹ Echter, er valt nog veel winst te behalen op het gebied van klimaat, biodiversiteit en inclusie (met name op de arbeidsmarkt).²

Omdat de Global Goals juist veel raakvlakken hebben met lokale beleidsterreinen,³ heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) de 'Gemeenten4GlobalGoals' campagne in het leven geroepen. Het doel van deze campagne is gemeenten bewust maken van de Global Goals en ze daarbij te helpen door middel van een handleiding, communicatietools en promotiemateriaal. Inmiddels zijn 120 Nederlandse gemeenten Global Gemeente. Het laat zien dat ook de lokale overheden de urgentie voelen om zich bezig te houden met duurzame ontwikkeling.

2.3 De Global Goals in de praktijk

Er zijn diverse redenen om Global Goal gemeente te worden:

- *Beleidscoherentie.* De Global Goals kunnen een heldere en bruikbare leidraad zijn voor ontwikkeling en toetsing van beleid.
- *Maatschappelijke opgaven en leiderschap.* De gemeente draagt direct bij aan een rechtvaardige, veilige en welvarende wereld, zowel binnen de gemeentegrenzen als daarbuiten. Gemeenten kunnen leiderschap nemen op belangrijke opgaven zoals duurzaamheid.

¹ <https://vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf>

² <https://www.cbs.nl/en-gb/publication/2020/27/sdgs-in-the-netherlands-status-report-2020>

³ <https://vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf>

- *Data en benchmarking.* In toenemende mate doen lokale overheden mee en ontstaan er beleidsinstrumenten en landelijke en Europese subsidiemogelijkheden. Daarnaast zijn en worden benchmarks (zoals waarstaatjegemeente.nl) ontwikkeld zodat het gebruik van data voor beleidskeuzes (de begrotings- en beleidscyclus) en prestaties beschikbaar worden.
- *Internationalisering.* Gezien de wereldwijde aandacht vormen de Global Goals een toegangspoort tot internationale samenwerking, Europese en nationale financiële regelingen.

Er zijn geen minimale vereisten om Global Goals gemeente te worden. De Gemeenten4GlobalGoals campagne biedt gezamenlijkheid én ruimte voor eigen initiatief en eigen keuzes. De campagne schrijft niet voor wat gemeenten moeten doen, maar reikt diverse mogelijkheden aan. Gemeenten bepalen zelf of zij aansluiten bij de campagne, en dus 'Global Goals Gemeente' worden. Doorgaans wordt dit bepaald via een collegebesluit. Een raadsbesluit is geen voorwaarde, maar wel een krachtig signaal. Een gemeente is 'Global Goals Gemeente' wanneer ze zich voor aansluiting bij de Gemeenten4GlobalGoals campagne van de VNG heeft aangemeld via een [formulier](#).

Met de ondertekening van dit formulier onderschrijven gemeenten de visie en leidende principes, en zij kunnen gebruik maken van ondersteuning door de VNG en van de inspirerende voorbeelden van andere gemeenten. Deze leidende principes zijn:

- Het onderschrijven van de visie, wat blijkt uit het handelen.
- Het verankeren van de Global Goals binnen beleid en organisatie. Bijvoorbeeld door ze te vertalen in visiedocumenten, beleidsstukken, meerjarenplanningen en ze te borgen in de interne processen en bedrijfsvoering.
- Het communiceren over de inzet voor de Global Goals, bijvoorbeeld via het jaarverslag, op de gemeentelijke website, of door een bord aan toegangswegen.
- Het geven van een aanleiding voor inwoners, lokale onderwijsinstellingen, maatschappelijk middenveld en lokaal bedrijfsleven om de Global Goals agenda te omarmen en open te staan voor samenwerking.
- Het delen met de Gemeenten4GlobalGoals campagne van de inspanningen op het gebied van de Global Goals.
- Het onderschrijven van het Charter van SDG Nederland, met wiens visie het bovenstaande overeenstemt. De VNG is medeondertekenaar van het SDG Charter namens de Gemeenten4GlobalGoals. Een Global Goals gemeente hoeft niet ook nog individueel het Charter te ondertekenen.¹

2.4 Global Goals en de gemeente Bernheze

De gemeente Bernheze kent sociale, economische en fysieke opgaven en handelt hiernaar. Ook de gemeente Bernheze wil bijdragen aan een rechtvaardige, veilige en welvarende gemeente, regio en wereld. De ambities

¹ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-09/wat-betekent-het-global-goals-gemeente-te-zijn.pdf>

van Bernheze staan voor een belangrijk deel in het Bestuursprogramma 2022-2026 'Samen Bouwen aan een Veerkrachtig Bernheze'.

Dit betekent een stevige inzet op drie kernambities:

"We gaan bouwen. Dat doen we betaalbaar, waarbij we de aansluiting zoeken op de behoeften van onze inwoners. Daarbij is de woonvisie, zoals de gemeenteraad die eind 2021 heeft vastgesteld, voor ons leidend. Dat betekent dat we nog voor het einde van deze bestuursperiode zo'n 1200 woningen toevoegen aan onze voorraad. De eerste 350 worden al in 2023 gerealiseerd. We gaan, vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid, werken aan veerkracht. De gezondheid en het welzijn van onze inwoners is voor ons van groot belang. We werken aan die gezondheid op veel verschillende manieren en omarmen daarbij positieve gezondheid. Die focust zich niet alleen op het wegnemen van gezondheidsklachten maar richt zich op het versterken van de veerkracht van de mensen zelf en het vergroten van hun kwaliteit van leven. We houden daarbij in het bijzonder oog voor het welzijn van de meest kwetsbare inwoners.

We doen het samen. Samen met onze inwoners, onze ondernemers en (andere) belanghebbenden, de ambtelijke organisatie en, uiteraard, de gemeenteraad. Zoals genoemd hechten we enorme waarde aan de korte lijntjes tussen raad en college, maar ook aan de (waardevolle) betrokkenheid

van onze inwoners en ondernemers. Dat impliceert dat we investeren in zorgvuldige en betekenisvolle inwonersparticipatie én in hoogwaardige dienstverlening." ¹

Als we deze koppelen aan de Global Goals zien we een focus op:

- Global Goal 3 Goede gezondheid en welzijn.
- Global Goal 11 Duurzame steden en gemeenschappen;
- Participatie. Wat geen Global Goals is, maar wel een belangrijke voorwaarde en succesfactor voor het implementeren van de Global Goals.

Alhoewel de Global Goals geen wettelijke verplichtingen met zich meebrengen, zijn ze feitelijk al veelal terug te zien in nationale en internationale wet- en regelgeving. De Europese Unie (EU) en de Verenigde Naties delen in die zin dan ook hetzelfde wereldbeeld. De EU stimuleert en promoot effectief multilateralisme en Global Goals kernwaarden zoals gelijkheid, sterke (democratische) instituten en samenwerking. Het feit dat de EU de Global Goals heeft aangenomen, heeft dan ook voor een extra dimensie in haar internationale samenwerking gezorgd en heeft een wereldwijd raamwerk gecreëerd waarin de Global Goals een steeds belangrijkere rol gaan spelen als de basis voor (internationale) samenwerking.²

¹ <https://www.bernheze.org/data/downloadables/2/7/9/4/bestuursprogramma-2022-2026-samen-bouwen-aan-een-veerkrachtig-bernheze.pdf>

² https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-and-united-nations-common-goals-sustainable-future_en.

2.5 Global Goals en de Bernhezer samenleving

De gemeente Bernheze kent een rijke geschiedenis als het gaat om ontwikkelingshulp en -samenwerking. Er zijn meer dan 20 lokale partners Internationale samenwerking. Particuliere organisaties die zich vooral richten op ontwikkelingshulp in andere delen van de wereld. Zij maken gebruik van de subsidieregeling voor internationale samenwerking en particuliere giften. Deze organisaties zitten in een proces om zich als netwerk te verenigen, ieder met een eigen en zelfstandige identiteit.

Sinds 2016 draagt de gemeente Bernheze het keurmerk "*Fairtrade gemeente*". Door mee te werken aan de missie en activiteiten van de Fairtrade Gemeente campagne draag je automatisch bij aan het dichterbij brengen van de Global Goals. Dit keurmerk richt zich op 10 van de 17 Global Goals.

Deze bovenstaande initiatieven hebben zich verenigd in de werkgroep Global Goals. Deze werkgroep zoekt verbinding tussen Internationale Samenwerking, Fairtrade en de Global Goals.

“DE GLOBAL GOALS ZIJN
ONZE OPDRACHT ZOWEL
INTERNATIONAAL ALS
LANDELIJK. WE KUNNEN
ER NIET NIETS MEE DOEN”

3.

DRAAGVLAK IN BEELD, DE SITUATIESCHETS

In dit hoofdstuk beschrijven we de huidige situatie als het gaat om draagvlak voor de Global Goals binnen de gemeente Bernheze.

In interviews met de gemeente, maatschappelijke organisaties en ondernemingen in Bernheze is het draagvlak is het draagvlak geïdentificeerd over de Global Goals. Stakeholders zijn geïnterviewd over de Global Goals, de opgaven die er zijn en waar ze tegenaan denken te lopen bij het implementeren van de Global Goals. Daarnaast hebben we hen gevraagd welke kansen zij zien binnen de huidige praktijk om de Global Goals te implementeren. We identificeren zes overkoepelende thema's.

3.1 Onbekendheid over de Global Goals

De meeste stakeholders kenden de term Global Goals. Bij deze stakeholders was vaak **onvoldoende kennis** over de inhoud van de Global Goals en hoe deze te gebruiken. De algemene consensus wel dat je “niet tegen de Global Goals

kunt zijn”. Maar er was wel **onduidelijkheid**. Bijvoorbeeld over wat de Global Goals kunnen toevoegen aan het (gemeentelijk) beleid en waarom je Global Gemeente zou willen worden. Maar ook hoe je de Global Goals in je organisatie kunt laten landen en hoe je bestaand beleid, interventies en activiteiten kunt koppelen aan de Global Goals. Stakeholders gaven aan als er werd gekozen om meer met de Global Goals te doen dat er dan **meer kennis** nodig is.

3.2 Draagvlak voor de Global Goals of voor de opgaven

Opvallend was dat we in de interviews geen antwoord kregen op de vraag of er draagvlak was voor de Global Goals. Bijna niemand was bezig met de Global Goals zelf. Om meer context te krijgen hebben we uitgevraagd **welke opgaven er** lagen voor de gemeente Bernheze en de stakeholders en met welke praktische zaken in relatie tot de Global Goals ze bezig waren. Deze vragen,

die op een ander abstractieniveau liggen, vonden de stakeholders meer relevant en makkelijker te beantwoorden (zie figuur 1).

Figuur 1 Hoe spreek je met stakeholders over de Global Goals?

Zonder uitzondering waren stakeholders **wel bezig met verschillende opgaven** (b.v. wonen, duurzaamheid en inclusie) die gekoppeld zijn aan de Global Goals. En de meeste stakeholders waren ook bezig met de **praktische uitwerking** ervan (b.v. Coming Out Day, recycle projecten op school, de Omgevingswet, participatie). In gesprekken binnen de gemeentelijke organisatie, bestuur en politiek is ook de checkvraag gesteld welke Global Goals het belangrijkste zijn voor Bernheze (prioritering). Daaruit kwam dat de

meeste stakeholders de twee doelen die in een eerdere strategische sessie met de gemeenteraad zijn benoemd (**2 | geen honger, 3 | goede gezondheid en welzijn & 11 | duurzame steden en gemeenschappen**) nog steeds wel als belangrijk worden gezien, maar er ook steeds meer aandacht is voor **doel 1 | geen armoede**.

3.3 De Global Goals en de samenleving

Alle stakeholders gaven aan dat **de Global Goals niet leven** op dit moment in de samenleving. Raadsleden gaven bijvoorbeeld aan dat er vanuit de achterban geen vragen kwamen over de Global Goals of dat het **geen onderwerp van gesprek** was tijdens campagne tijd of gemeenteraadsverkiezing. Er waren stakeholders die het niet belangrijk vonden dat de samenleving meer wist over de Global Goals en zeker niet op dit moment met de verschillende **crises** die spelen in Nederland. Anderen zagen dit juist als een kans om meer **mondiale bewustwording** te creëren en om de Global Goals als een **paraplu** te gebruiken om logische verbindingen te leggen tussen verschillende domeinen.. Er waren verschillende stakeholders die aangaven het bevreemdend te vinden dat de Global Goals niet benoemd waren in het **bestuursakkoord**.

Onder Bernhezer ondernemers in het MKB leven de Global Goals op dit moment ook niet. **Duurzaamheid** is wel een belangrijk thema. Over het algemeen was het lastig om ondernemers over de Global Goals te spreken, zij gaven hier op dit moment geen prioriteit aan. Tegelijkertijd zijn er een aantal ondernemers in de gemeente die zelf al vergaande stappen hebben gezet om via hun bedrijf te werken aan **de doelstellingen achter de Global Goals**. Dat de

gemeente Bernheze op dit moment geen Global Goals gemeente is, is **geen drempel** geweest voor deze ondernemers. De ondernemers die we hebben gesproken, vinden het nog **onduidelijk** wat er voor hen verandert als de gemeente wel Global Goals gemeente wordt.

3.4 Rol van de gemeente

De rol van de gemeente kwam naar voren als een aandachtspunt. Stakeholders gaven aan dat de rol van de gemeente soms **onduidelijk** is. Dat er meer keuzes gemaakt moeten worden en dat er prioriteiten gesteld moeten worden. Dat het bestuursakkoord een mooi begin was, maar dat er een meer **actieve rol** van de gemeente werd verwacht. Er is gevraagd welke rol de gemeente dan zou moeten hebben. Bijna alle stakeholders gaven aan een **faciliterende en ondersteunende rol van de gemeente** te willen zien. Veel stakeholders gaven aan dat ze het belangrijk vonden om het in partnerschap te doen met een duidelijke **wederkerige relatie**. Met inzet en **commitment** van alle partners. Wel werd bijvoorbeeld door de scholen aangegeven dat er spanning zit op de ambitie om meer te doen met de opgaven van de Global Goals en de beschikbare tijd. Verschillende stakeholders gaven aan de Global Goals te zien als **een kans om meer samen te werken met de gemeente**.

3.5 Rol van de gemeentelijke organisatie

De gemeentelijke organisatie is eerder aan de slag gegaan met de Global Goals. Zo zijn de Global Goals opgenomen in **de begroting**. De gemeentelijke

organisatie geeft aan op dit moment niet bezig te zijn met de Global Goals, maar wel met **opgaven die je kunt koppelen aan de Global Goals** (bijvoorbeeld Omgevingswet, schone lucht akkoord, positieve gezondheid, wonen). De mensen in de organisatie waren helder over het feit dat ze geen vertraging wensten of dat beleid opnieuw geformuleerd moest worden. Over het algemeen zien we **weinig draagvlak** bij de gemeentelijke organisatie voor implementatie van de Global Goals. Stakeholders buiten de gemeentelijke organisatie gaven juist het belang aan van een gemeentelijke organisatie die faciliteert en ondersteunt.

3.6 Het inwonersinitiatief

Het **inwonersinitiatief wil graag Global Goal gemeente worden**. Ze zien duidelijk de **meerwaarde** en pleiten voor **meer bewustwording** en een **actieve rol van de gemeente**. Ze zien een duidelijke taak voor zichzelf als werkgroep om meer **mondiale bewustwording** te creëren. Ook willen ze de ontwikkelingshulp die wordt gegeven **koppelen aan lokale initiatieven** (b.v. met een lokale manifestatie of een project rondom water). Er is **voldoende draagvlak** voor de Global Goals bij de werkgroep. Ze vragen een **faciliterende en ondersteunende rol van de gemeente** en zien het worden van Global Goal gemeente als een belangrijk **startpunt** voor het proces. Het inwonersinitiatief is een enthousiaste en intrinsiek gemotiveerde club mensen. Momenteel is het onduidelijk of de werkgroep een algemene vertegenwoordiging kan zijn van de ontwikkelingsorganisaties in Bernheze. Het bestuur en de gemeenteraad zijn helder in het oordeel over dit inwonersinitiatief. Hier moet ruimte voor zijn, het initiatief moet **serieus genomen worden** en **ondersteund en gefaciliteerd**.

“DE GLOBAL GOALS
ZIJN ZO GLOBAAL,
DIE HEBBEN WE
CONCRETER
BEPAALD IN ONS
EIGEN BELEID”

4.

DENKSTAPPEN

In dit hoofdstuk maken we de stap van de opgehaalde informatie en inzichten naar de resultaten en uitwerking van de scenario's voor de gemeente. De denkstappen die we hierbij maakten, lichten we in dit hoofdstuk toe.

4.1 Stakeholdersanalyse

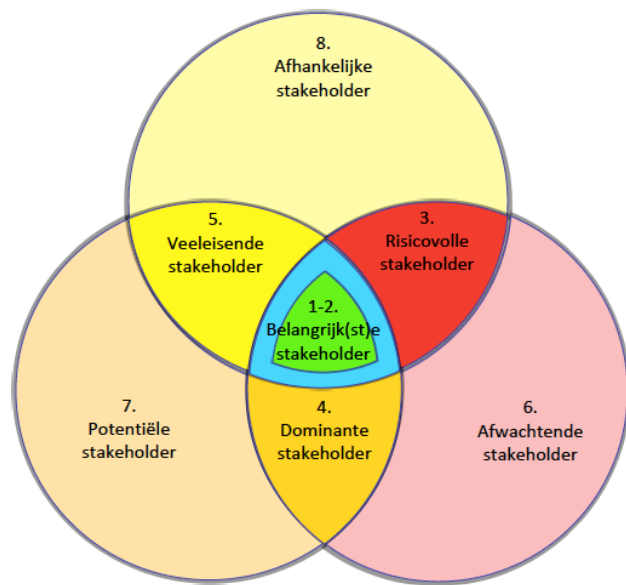
Een belangrijke succesfactor bij het implementeren van de Global Goals is participatie van de samenleving. Het implementeren van Global Goals vraagt om innovatie en samenwerking tussen verschillende partijen waar de gemeente ook een partner is. Door met verschillende partners domein overstijgend te werken zorg je voor meer draagvlak. Daarom is het belangrijk om een beeld te hebben van de stakeholders en de diverse belangen.

In deze QuickScan hebben we verschillende stakeholders geïnterviewd. Waar we geen consensus konden vinden in het samen werken aan de Global Goals

was er wel duidelijke consensus over het samen werken aan belangrijke opgaven voor de gemeente Bernheze, zoals de Omgevingswet, duurzaamheid, het sociale domein en inclusie.

Door de omvang van het onderzoek kunnen we geen harde conclusies trekken. Wat we wel kunnen doen is de input van stakeholders interpreteren. De meeste stakeholders zijn over de Global Goals en hun eigen rol afwachtend of potentieel stakeholder. Over het algemeen zien we stakeholders binnen het MKB als afwachtend over de Global Goals. Overigens is afwachtend niet wat het lijkt. Zonder gemeentelijke focus op de Global Goals hebben een aantal ondernemers zelf al stappen gezet om via hun bedrijf te werken aan de doelen achter de Global Goals. Dit zijn potentiële stakeholders die onafhankelijk van de gemeente al aan de slag zijn gegaan. Ook het onderwijs pakt hun eigen rol en verantwoordelijkheid op thema's die ook verbonden zijn met Global Goals. De gemeenteraad en het inwonersinitiatief heeft een meer dominante en belangrijke rol. Er zijn geen afhankelijke of risicovolle

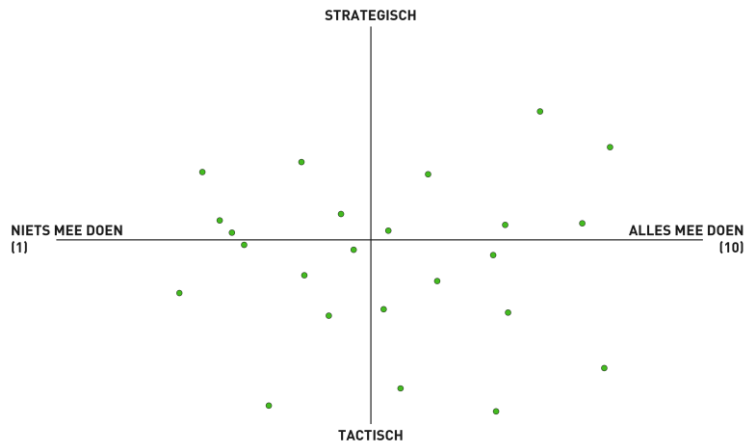
stakeholders. Omliggende gemeenten zijn minder actief als het gaat om intergemeentelijke samenwerking op het vlak van de Global Goals.

Figuur 2 Het krachtenveld van stakeholders

4.2 Geen generiek beeld

De belangrijkste tussentijdse conclusie die we kunnen trekken op basis van de gesprekken met stakeholder is dat deze gesprekken geen generiek beeld opleveren. De mensen die wij spraken, verschilden van mening over in welke vorm de Global Goals bij de gemeente Bernheze passen. In onze gesprekken herkenden we globaal gezien twee variabelen waarin stakeholders erg van elkaar verschillen. Ten eerste is dat in hoeverre de gemeente de Global Goals zou moeten implementeren. We vroegen stakeholders om hierover een positie in te nemen op een schaal van 1 (niets mee doen) tot 10 (alles mee doen). Stakeholders die we hebben gesproken binnen de gemeentelijke organisatie, bestuur & gemeenteraad lieten daarnaast wisselende posities zien als het gaat om op welk niveau de Global Goals geïmplementeerd zouden moeten worden. Sommigen zagen meer heil in het implementeren van de Global Goals op tactisch niveau, terwijl anderen aangaven dat deze juist op strategisch niveau richting zouden kunnen geven. In figuur 3 hebben we deze variabelen op assen tegen elkaar uitgezet, met daarin een aantal figuratieve stippen om aan te geven hoe ver de standpunten van stakeholders uiteen liggen.

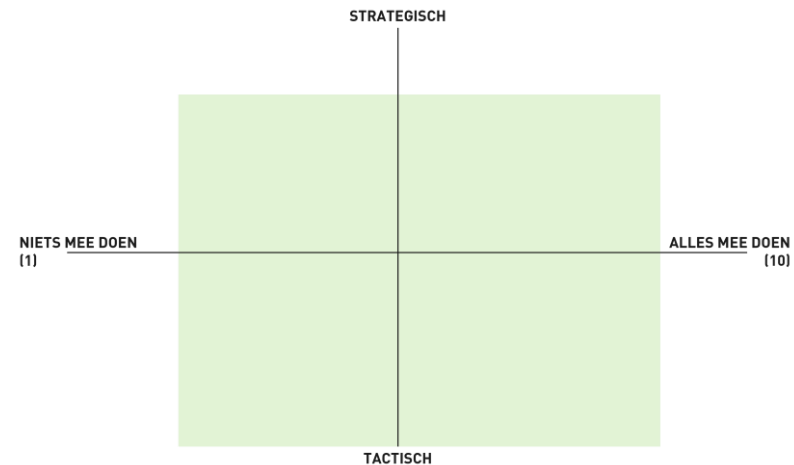
Figuur 3 Diversiteit in standpunten (ter illustratie)

4.3 Kaderen opbrengsten stakeholdergesprekken

Hoewel er geen generiek beeld is te vormen van de opbrengsten van de gesprekken met stakeholders, kunnen we wel het kader waarbinnen we scenario's vormen duidelijker begrenzen. Er zijn namelijk geen stakeholders geweest die hebben aangegeven dat de gemeente helemaal niets met de Global Goals moest doen. Een scenario waarin de gemeente de Global Goals geheel naast zich neerlegt, kan volgens de stakeholders die wij hebben gesproken, niet op draagvlak rekenen. We hebben daarom ook geen minimale variant waarin de gemeente de Global Goals naast zich neerlegt uitgewerkt. Tegelijkertijd was er ook geen draagvlak voor een vorm waarbinnen de gemeente alles met de Global Goals zou doen. Op de vraag: op een schaal van

1 tot 10 in hoeverre zou de gemeente aan de slag moeten met de Global Goals, is door alle gesproken stakeholders gereageerd met een cijfer tussen de 3 & 8. Ook een volledig strategische implementatie van de Global Goals, dat zoveel zou betekenen als het aanpassen en opnieuw opstellen van al het strategische beleid (inclusief bestuursakkoord) aan de hand van de Global Goals, kan van geen van de gesproken stakeholders op draagvlak rekenen. Een maximale variant hebben we om deze reden ook niet uitgewerkt.

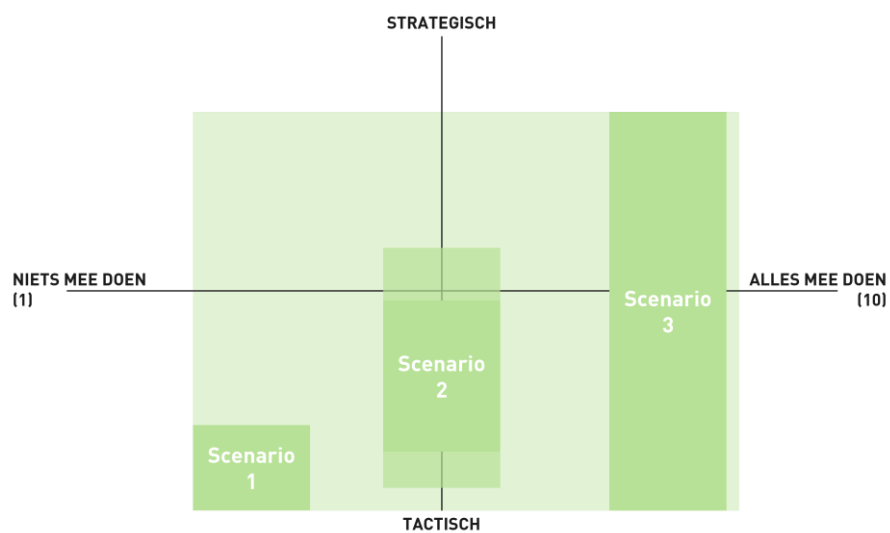
Met deze opbrengsten in het achterhoofd hebben we een focus aangebracht in het kader waarbinnen we scenario's uit hebben gewerkt. Het groene blok in figuur 4 geeft het op basis van deze inzichten aangepaste kader weer waarbinnen wij scenario's voor de gemeente hebben uitgewerkt.

Figuur 4 Het aangescherpte kader voor scenariovorming

4.4 Scenariovorming

Binnen het beschreven kader hebben we drie scenario's uitgewerkt. Per scenario heeft de gemeente (ambtelijk en bestuurlijk/politiek) een andere rol. In het volgende hoofdstuk zijn deze scenario's uitgewerkt, figuur 5 laat zien hoe de scenario's zich verhouden tot het assenstelsel en het kader.

Figuur 5 De scenario's ten opzichte van het eerder benoemde kader

**“BIJ EEN BURGERINITIATIEF IS HET SIMPEL.
WE VRAGEN AAN HEN WAT ZE NODIG HEBBEN.
EN WAT ZIJ NODIG HEBBEN MOETEN WIJ
GEVEN.”**

5.

SCENARIO'S

In dit hoofdstuk beschrijven we drie verschillende scenario's voor de gemeente Bernheze om met de Global Goals om te gaan. Per scenario gaan we in op het algemene beeld, de invloed op de organisatie (incl. capaciteit), middelen, samenleving en de governance. Per scenario staan we ook stil hoe het past bij de opbrengsten van de gesprekken met stakeholders.

5.1 Scenario 1: Global Goals als inspiratiebron

Wat is het algemene beeld onder dit scenario?

In dit eerste scenario onderstreept de gemeente Bernheze het belang van de Global Goals. Niet alleen wereldwijd maar ook lokaal in de eigen gemeente. De gemeente draagt dit belang ook duidelijk uit naar buiten als Global Goals gemeente en sluit zich aan bij de Gemeenten4Global Goals. Op gezette momenten besteedt de gemeente in haar communicatie-uitingen aandacht aan de Global Goals, met als belangrijkste voorbeeld de Global Goals

Vlaggendag die jaarlijks eind september plaats vindt. Op deze manier laat de gemeente niet alleen zien dat ze de Global Goals belangrijk vindt, maar stimuleert ze ook inwoners en ondernemers om samen met de gemeente te werken aan de doelstellingen achter de Global Goals.

Aan de doelstellingen achter de Global Goals werkt de gemeente zelf via haar eigen beleid en ambities, onder andere via de Omgevingsvisie en het bestuursakkoord. Hoewel deze niet zijn opgesteld aan de hand van de Global Goals als kapstok of denkwijze, komen er op abstractieniveau wel de thema's in terug die het bestuur en de organisatie belangrijk vinden. Er worden geen nieuwe beleidsdoelstellingen rondom de Global Goals gevormd en beleid wordt niet aan de Global Goals aangepast.

Als Global Goals gemeente is Bernheze in staat om slimme verbindingen en samenwerkingen met omliggende Global Goals gemeenten aan te gaan. Daarbij gebruikt zij een gezamenlijke taal, kan zij aanhaken op Global Goals-

thema's om aan gemeentegrensoverschrijdende opgaven te werken. Een voorbeeld daarvan is in het onderwijs.

Samenvatting van het scenario

Global Goals zijn binnen dit scenario geen kapstok voor nieuw beleid en bestaand beleid wordt ook niet aangepast. De gemeente draagt voornamelijk in communicatie uit de Global Goals te steunen en ziet de Global Goals als een inspiratiebron.

Wat betekent dit voor de organisatie (incl. capaciteit)?

In dit scenario heeft de omarming van de Global Goals naar verwachting weinig impact op de organisatie. De meeste impact zal zijn bij de communicatieafdeling, dit vraagt het weinig extra capaciteit. De jaarlijkse Vlaggendag organiseren vraagt communicatie voorafgaand en tijdens de gebeurtenis. Voor ambtenaren die zich bezighouden met communicatie, voorlichting en publieke zaken zoals het bestuursakkoord betekent dit scenario dat zij goed op de hoogte zijn van de Global Goals, deze kunnen uitdragen en alert zijn op communicatiekansen. Het thema Global Goals wordt in dit geval (voornamelijk) belegd bij de communicatieafdeling.

Wat betekent dit voor de benodigde middelen?

Een relatief klein communicatiebudget is nodig om jaarlijks aandacht te geven aan het belang van de Global Goals.

Wat betekent dit voor de samenleving?

In dit scenario richt de gemeente zich onder andere op bewustwording en het stimuleren van inwoners en ondernemers, zij zijn de doelgroep van de gemeentelijke inzet. Initiatieven die vanuit de samenleving ontstaan rondom de bekendheid van de Global Goals, zoals het inwonersinitiatief dat nu is ontstaan, worden gefaciliteerd. Dat gebeurt bijvoorbeeld door gemeentelijke berichtgeving over dit soort initiatieven. Inwonersinitiatieven die zich inhoudelijk richten op doelstellingen achter de Global Goals worden vertaald naar inhoudelijke thema's waar de gemeente aan werkt en deze worden thematisch belegd.

Wat betekent dit voor de governance van het thema Global Goals?

De gemeente omarmt in dit scenario de Global Goals op tactisch niveau en extern gericht. Dat betekent dat de Global Goals niet terugkomen in de P&C-cyclus, tenzij de gemeente deze ziet als een communicatie-uiting (of deze dusdanig vertaald). Binnen het bestuur is het van belang dat er één portefeuillehouder wordt aangewezen als ambassadeur. Naar ons inzicht leent de portefeuille van de burgemeester zich hiervoor het beste.

De gemeenteraad heeft een vertegenwoordigende rol zoals omschreven in het Handboek voor gemeenteraden van Gemeenten4Global Goals.

Overwegingen

Hoewel de gemeente in dit scenario Global Goals gemeente wordt, hebben wij in de gesprekken met stakeholders gemerkt dat dit scenario ook wel wordt gezien als "window dressing". Daarmee bedoelen zij dat de gemeente met het worden van Global Goals gemeente, zonder dat daar inhoudelijk en uitvoerend ook een verandering bij hoort, de situatie mooier voordoet dan ze in

werkelijkheid is. Stakeholders geven o.a. aan dat als je iets doet, dat je het dan ook goed en vanuit de inhoud vormgegeven zou moeten doen. De meerwaarde van Global Goals gemeente worden is in dit scenario voornamelijk dat de gemeente actief uitdraagt de Global Goals te ondersteunen.

5.2 Scenario 2: Global Goals als kompas voor de uitvoering van beleid.

Wat is het algemene beeld onder dit scenario?

In dit tweede scenario ziet de gemeente Bernheze de overlap tussen de abstracte doelstellingen achter de Global Goals en de eigen gemeentelijke ambities in strategisch beleid en bijvoorbeeld het bestuursakkoord. Tegelijkertijd wil de gemeente een weloverwogen besluit kunnen nemen over of en hoe zij de Global Goals implementeert in de organisatie. Daarom kiest zij er op dit moment voor om de Global Goals als een kompas te gebruiken bij de uitwerking van het strategische beleid in uitvoerende en thematische (beleids-)keuzes. Daarbij kijkt de gemeente hoe ze via bedrijfsvoering, taak en rol bij kan dragen aan de Global Goals en of dit wel of niet passend is bij een bepaalde doelstelling of thema. In eerste instantie lenen voornamelijk integrale vraagstukken zich hier goed voor. De handleidingen die door de VNG beschikbaar zijn gesteld, bieden mogelijk koppelkansen om de eigen beleidsdoelstellingen te verbinden aan de Global Goals en concreter en meetbaarder te maken.

De gemeente gebruikt de komende bestuursperiode om op deze manier te oefenen met het werken aan de hand van de Global Goals als methodiek. Na deze bestuursperiode kan de gemeente een weloverwogen besluit nemen of ze de Global Goals ook verder wil implementeren en actief naar buiten wil uitdragen. Deze oefenperiode kenmerkt zich door een iteratief proces. In deze periode kan de gemeente zich bijvoorbeeld eerst focussen op de twee Global Goals die zij zelf in het bestuursakkoord en een eerdere verkenning het meest passend vonden. Belangrijk is het ook om in deze periode meerdere momenten in te bouwen om te evalueren, reflecteren en mogelijk de koers te wijzigen.

In dit scenario neemt de gemeente Bernheze ook op dit moment nog geen besluit over of het zich wel of niet aansluit bij Gemeenten4GlobalGoals.

Samenvatting van het scenario

De Global Goals zijn in dit scenario niet richtinggevend voor het stellen van doelen en strategische beleidsvorming, maar kunnen dit wel zijn bij de uitwerking of uitvoering ervan. De gemeente richt zich eerst intern op de Global Goals.

Wat betekent dit voor de organisatie (incl. capaciteit)?

De Global Goals landen in dit scenario in de lijnorganisatie. In eerste instantie is met name bewustwording en kennisoverdracht een aandachtspunt. Bij de start van elk 'project' wordt stil gestaan bij de GG/SDG-indicatoren die toepasbaar zijn op organisatieniveau. De ambtelijke organisatie kan hiervoor het SDG-compass gebruiken en leren van de ervaringen van gemeenten die

hierin zijn voorgegaan. We verwachten niet dat de huidige ambtelijke organisatie hiervoor structureel meer capaciteit nodig heeft, maar er zal met name bij de start wel ruimte en tijd voor vrij moeten worden gemaakt.

In de teams die hiermee aan de slag gaan (voornamelijk beleids- en uitvoerende teams) zijn ambassadeurs nodig, die alert zijn op kansen en de rest van het team kunnen meenemen in het belang van en de kansen bij de Global Goals. Er is daarnaast een kartrekker nodig die van de verschillende teams kan overzien wat de leeropbrengsten zijn en waar juist wel of geen meerwaarde optreedt. Om de kennisoverdracht binnen de organisatie te bevorderen is ook een structureel afstemmingsoverleg gewenst met alle ambtenaren die bezig zijn met de Global Goals in de projecten. Deze kartrekker houdt daarnaast zicht op de voortgang en bereidt aan het einde van de bestuursperiode ambtelijk het besluit over een mogelijk vervolg voor. We gaan ervan uit dat deze kartrekker hier 0,1 – 0,2 fte voor nodig heeft.

Wat betekent dit voor de benodigde middelen?

Met name bij de start is in dit scenario budget nodig om ervoor te zorgen dat het kennisniveau van de ambassadeurs in de teams op peil komt. Daarnaast zijn de benodigde middelen gekoppeld aan de benodigde extra capaciteit.

Wat betekent dit voor de samenleving?

Dit scenario richt zich in eerste instantie op de gemeente Bernheze zelf. De gemeente gebruikt een oefenperiode om zelf meer te leren over de Global Goals en hoe deze passen bij de gemeentelijke organisatie, voor zij hierbij de

samenleving betreft. De samenleving merkt in dit opzicht dus vrij weinig van de gemeentelijke inzet.

Inwonersinitiatieven die zich inhoudelijk richten op doelstellingen achter de Global Goals worden vertaald naar inhoudelijke thema's waar de gemeente aan werkt en deze worden thematisch belegd. Inwonersinitiatieven die ontstaan rondom de bekendheid van de Global Goals of de Global Goals als methodiek kunnen in dit scenario worden gebruikt om van te leren. Zij kunnen in dit scenario bijvoorbeeld als pilot ingezet worden.

Wat betekent dit voor de governance van het thema Global Goals?

Ook onder de bestuurders wordt één ambassadeur aangewezen die zich bezighoudt met het leerproces en de bevindingen die in de organisatie worden opgedaan. Daarnaast kan elke portefeuillehouder er thematisch mee te maken krijgen. Als er vanuit de ambtelijke organisatie wordt aangegeven dat de Global Goals goede handvatten of methoden biedt om in de uitvoering mee aan de slag te gaan, bijvoorbeeld.

De gemeenteraad heeft in dit scenario een kleinere rol. Het gaat hier namelijk om uitvoerend beleid. De P&C-cyclus wordt bijvoorbeeld ook in de eerste periode niet ingericht aan de hand van de Global Goals.

Overwegingen

In de gesprekken met stakeholders blijkt dat stakeholders binnen de gemeentelijke organisatie zorgen uiten over dat de gemeente de Global Goals (of andere methodieken) te snel implementeert, zonder eerst een goed beeld te hebben van de impact op de organisatie en of zo'n methodiek wel bij de organisatie past of strijdens is met andere methodieken die nu gebruikt

worden. Binnen dit scenario oefent de gemeente eerst met de Global Goals, waarmee dit risico beheersbaar wordt.

5.3 Scenario 3: Global Goals als inhoudelijke basis

Wat is het algemene beeld onder dit scenario?

In dit derde scenario kiest de gemeente Bernheze ervoor de Global Goals te zien als de inhoudelijke basis voor hoe de gemeente zich uitspreekt en handelt. Dat geldt bijvoorbeeld voor het strategisch beleid, waarin de gemeente actief de koppeling legt met de Global Goals. Op dit moment is dat nog niet het geval en is de koppeling er voornamelijk indirect op een aantal doelstellingen. Dit betekent voor al het nieuwe beleid dat de Global Goals als uitgangspunt worden gehanteerd.

Ook naar buiten toe onderstreept de gemeente het belang van de Global Goals. De gemeente sluit zich aan bij Gemeenten4GlobalGoals en besteedt dus aandacht aan de jaarlijkse Vlaggendag. Daarnaast legt de gemeente ook nadrukkelijk in andere communicatie-uitingen de verbinding met de Global Goals, door aandacht te besteden aan het maatschappelijk belang achter de taken die zij uitvoert.

Samenvatting van het scenario

De gemeente Bernheze ziet de Global Goals als kompas voor strategisch en uitvoerend beleid en draagt het belang van de Global Goals intern en extern uit.

Wat betekent dit voor de organisatie (incl. capaciteit)?

Uiteindelijk vraagt het werken aan de hand van Global Goals om een andere werkwijze, maar zodra deze volledig is geïmplementeerd vraagt deze andere werkwijze niet direct om meer capaciteit. In het begin is er echter wel tijdelijk extra capaciteit nodig om te leren door de bril van de Global Goals naar nieuwe beleidsopgaven te kijken. Daarnaast is er ook een leercurve en zal er zeker in het begin tijd en ruimte nodig zijn om het kennispeil van de organisatie op niveau te brengen. Anders dan bij scenario 2 waar in eerste instantie de focus ligt op een aantal ambassadeurs, wordt in scenario 3 vrijwel de gehele organisatie (met focus op de teams die beleid opstellen) meegenomen in de nieuwe werkwijze.

Eén van de drijfveren achter dit scenario is stimuleren van bewustwording onder inwoners en ondernemers in de gemeente Bernheze. Mogelijk ontstaan hierdoor extra initiatieven in de samenleving die zelf aan de slag willen gaan met de Global Goals. De gemeente is in dit scenario vaandeldrager van de Global Goals en zal deze initiatieven ook moeten ondersteunen en faciliteren. Dit vraagt ook extra capaciteit bij de teams die zich bezighouden met inwonersparticipatie en communicatie.

Onze eerste inschatting is dat het goed uitvoeren van scenario 3 een toename van 10%/20% in capaciteit betekent voor de teams die er het meeste mee te maken krijgen.

Wat betekent dit voor de benodigde middelen?

Bij dit scenario heeft voornamelijk het capaciteitsvraagstuk invloed op de begroting. Naast het capaciteitsvraagstuk is er ook budget nodig om inwonersinitiatieven te kunnen ondersteunen en faciliteren.

Wat betekent dit voor de samenleving?

De samenleving merkt veel van de focus van de gemeente op de Global Goals. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden geïnspireerd, gemotiveerd en uitgedaagd om zelf ook stappen te zetten.

Inwonersinitiatieven die zich inhoudelijk richten op doelstellingen achter de Global Goals worden vertaald naar inhoudelijke thema's waar de gemeente aan werkt en deze worden thematisch belegd. Inwonersinitiatieven die ontstaan rondom de bekendheid van de Global Goals of de Global Goals als methodiek worden daarnaast ook ondersteund en gefaciliteerd.

Wat betekent dit voor de governance van het thema Global Goals?

In dit scenario is het belangrijk dat er in het bestuur één portefeuillehouder wordt aangewezen als gezicht van de Global Goals binnen en buiten de organisatie. Elke portefeuillehouder is daarnaast ambassadeur van de Global Goals en krijgt er via inhoudelijke thema's mee te maken.

Omdat dit scenario uitgaat van visie-vorming en strategie krijgt de gemeenteraad een grotere rol. De gemeenteraad krijgt een kaderstellende, vertegenwoordigende en controlerende rol. De Global Goals krijgen bijvoorbeeld ook een plek in raadsvoorstellen en in de P&C-cyclus.

Overwegingen

Onder interne stakeholders is het minste draagvlak voor dit scenario. De zorg bestaat daar ook dat, indien bestaand en nieuw strategisch beleid naast de Global Goals wordt gelegd, duidelijk wordt dat er op bepaalde vlakken nog niet (of niet voldoende) gemeente inzet is. Als zij deze onderdelen ook of extra willen oppakken, dan is hiervoor nog extra capaciteit nodig.

Vanuit andere gemeenten zien we dat het niet altijd makkelijk is om de samenleving te stimuleren en aan te jagen. Dit vraagt veel inzet van de gemeentelijke organisatie, wat spanning met zich mee kan brengen tussen ambitie en capaciteit.

5.4 De drie scenario's vergeleken

Tot slot hebben we de drie scenario's samengevat in een tabel op pagina 25 om de vergelijking tussen de scenario's eenvoudiger inzichtelijk te maken.

SCENARIO/INDICATOR	ORGANISATIE	MIDDELEN	SAMENLEVING	GOVERNANCE
SCENARIO 1	Weinig impact	Weinig impact	Grote impact	Weinig impact
Toelichting	<i>Kleine verwachte toename van capaciteit bij communicatieteam</i>	<i>Klein communicatiebudget</i>	<i>Samenleving is de doelgroep.</i>	<i>Eén ambassadeur in het college. Gemeenteraad heeft een vertegenwoordigende rol.</i>
SCENARIO 2	Gemiddelde impact	Gemiddelde impact	Weinig impact	Gemiddelde impact
Toelichting	<i>Ambassadeurs in beleidsteams, kartrekker voor thema Global Goals</i>	<i>Middelen voor uitbreiding capaciteit en middelen voor opleiden ambassadeurs</i>	<i>Samenleving is in eerste instantie niet betrokken</i>	<i>Eén ambassadeur in het college. Overige portefeuillehouders betrokken via inhoudelijke portefeuilles. Gemeenteraad heeft geen rol.</i>
SCENARIO 3	Grote impact	Grote impact	Grote impact	Grote impact
Toelichting	<i>Uitbreiding capaciteit bij beleidsteams en communicatie & inwonersparticipatie. Hele organisatie meenemen in kennisontwikkeling Global Goals</i>	<i>Middelen voor uitbreiding capaciteit en middelen voor kennisontwikkeling organisatie, budget voor ondersteunen en faciliteren inwonersinitiatieven</i>	<i>Samenleving wordt geïnspireerd, gemotiveerd en gestimuleerd om zelf aan de slag te gaan en kan daarbij rekenen op ondersteuning van de gemeente.</i>	<i>Eén collegelid is portefeuillehouder Global Goals. Elk collegelid is ambassadeur en wordt inhoudelijk betrokken via portefeuille. Gemeenteraad is vertegenwoordiger, kaderstellend en controleur.</i>

5.5 Voorkeursscenario

Op basis van onze bureaustudie en de gesprekken met stakeholders adviseren wij de gemeente Bernheze het 2^e scenario als voorkeursscenario. Met dit scenario kan de gemeente na een oefenperiode weloverwogen de keuze nemen hoe en of zij de Global Goals verder wil implementeren. Scenario 2 is flexibel en wendbaar scenario waarin de gemeente in een iteratief proces een passende aanpak kan kiezen en ruimte geeft aan interne en externe stakeholders. Zij kan bijvoorbeeld starten met één of twee Global Goals (bijvoorbeeld degene die naar voren komen in het bestuursakkoord) of één of twee pilotprojecten. Op die manier brengt de gemeente focus aan in wat zij wel en niet doet en kan zij zelf ook groeien in het oefenscenario.

Mocht de gemeente aan de slag gaan met dit voorkeursscenario, dan zou zij volgens het volgende stappenplan aan de slag kunnen gaan:

Stappenplan implementatie scenario 2

1. Projectorganisatie opstarten
 - a. Benoemen kartrekker
 - b. Benoemen bestuurlijk opdrachtgever
2. Startsessie bestuur / DT
 - a. Start-up sessies met het college van B&W en het DT om de scope te bepalen. Welke dossier lenen zich hier in eerste instantie het beste voor? Hoe passen de ideeën van het inwonersinitiatief hierin?

3. Projectorganisatie verder inrichten
 - a. Ambassadeurs benoemen binnen de betrokken teams
 - b. Investeren in het kennisniveau van de ambassadeurs met trainingssessie(s)
4. Projectvoorstellen uitwerken
 - a. De benoemde dossiers uitwerken in projectvoorstellen
 - b. Inwonersinitiatief verbinden met de projectvoorstellen
5. Planning maken
 - a. Nadenken over tussentijdse evaluatie en bijstuurmomenten
 - b. Structurele overleggen inplannen met ambassadeurs, DT & bestuurlijk opdrachtgever
6. Besluit over verdere implementatie Global Goals voorbereiden
 - a. Evaluatie opstellen door kartrekker, met ambassadeurs
 - b. Evaluatie afstemmen met bestuurlijk opdrachtgever, bestuur & DT.

**“OPVALLEND AAN ONZE
GEMEENTE IS DAT WIJ
HEEL ERG BEZIG ZIJN
MET DE DOELEN
ACHTER DE GLOBAL
GOALS IN ONS WERK.”**

6.

OVERWEGINGEN

In dit laatste hoofdstuk geven we enkele punten ter overweging mee aan het bestuur en de organisatie van de gemeente Bernheze.

De input die we hebben gekregen vanuit de stakeholders geven ons aanleiding om te constateren dat er op onderdelen wel enige onzekerheid bestaat over de rol van de gemeente bij stakeholders, het inwonersinitiatief en de wijze waarop de Global Goals zouden kunnen worden geïmplementeerd. Alhoewel dit buiten de scope van de QuickScan zelf valt geven wij, mede op basis van de uitkomsten van de QuickScan en kijkend naar de praktijk van Bernheze en enkele vergelijkbare gemeenten, de volgende punten mee ter overweging:

6.1 Omgang met inwonersinitiatieven

Vanuit het College en de gemeenteraad is in de QuickScan aangegeven dat er ruimte moet worden gecreëerd voor het inwonersinitiatief rondom de Global Goals. Ook wordt het belang aangegeven van enthousiasme voor participatie

vanuit de samenleving. Daarnaast is het een belangrijke pijler van belangrijke beleidsopgaven (zoals de omgevingsvisie, positieve gezondheid en bouwen). En het is een belangrijke ambitie in het bestuursakkoord. De gemeentelijke organisatie lijkt echter verdeeld over inwonersinitiatieven in het algemeen. Zo werd er aangegeven dat het lastig is als de ambitie vanuit de organisatie niet overeenkomt met de wensen van inwoners, dat het moeilijk uitvoerbaar is als het niet breed gedragen wordt door de samenleving en dat precedentwerking risicovol kan zijn. Ook worden zorgen geuit over de uitvoerbaarheid als het gaat om capaciteit en dat er daarom momenteel terughoudend wordt gereageerd op initiatieven vanuit inwoners.

Bij inwonersinitiatieven zijn overwegingen op drie lagen van belang: Als eerste de grondhouding gemeente. Het is belangrijk dat er duidelijkheid komt over hoe de gemeente de rol ziet van initiatieven versus die van de gemeente. Hoe willen jullie als gemeente omgaan met inwonersinitiatieven en hoe zou de rol van de organisatie ingevuld kunnen worden. Welke

overwegingen (zoals precedentwerking kansen en risico's) neem je hierin mee?

Als tweede is het belangrijk dat dit geïmplementeerd wordt in de organisatie. Dat duidelijk is waar initiatieven kunnen aankloppen en welke middelen en capaciteit beschikbaar zijn.

En als laatste de ambities. Wat doen we met inwonersinitiatieven waarvan de ambities niet aansluiten bij die van het bestuursakkoord. Past het bij de doelstellingen en wil de gemeente dit dan wel of niet faciliteren?

Los van het voorliggende inwonersinitiatief rondom de Global Goals zou het kansrijk kunnen zijn om een bredere visie of eenduidigheid over participatie en initiatieven vanuit de samenleving te creëren binnen de gemeentelijke organisatie.

6.2 Inclusie, gelijke kansen en diversiteit

In onze gesprekken met maatschappelijke partners kwam opvallend vaak naar voren dat er binnen Bernheze belangrijke stappen te zetten zijn op het gebied van gelijke kansen en de inclusieve samenleving. Ook kwam naar voren dat dat interventies en activiteiten nog onvoldoende in samenhang gebeuren.

Een inclusieve samenleving is een samenleving waarin alle mensen kunnen meedoen. Een samenleving waarin mensen dezelfde kansen en mogelijkheden hebben, ongeacht hun achtergrond, leeftijd, geslacht,

opleidingsniveau, godsdienst, seksuele voorkeur en ongeacht of ze een ziekte of beperking hebben. Dit is ook een belangrijk onderdeel van de Global Goals.

Als de gemeente de keuze maakt voor scenario 2, dan kan zij er ook voor kiezen om de inclusie agenda breder te trekken naar verschillende doelgroepen en de maatschappelijke partners betrekken bij de totstandkoming van de lokale inclusie agenda.

6.3 Combineren van verschillende scenario's

We hebben ook gekeken naar een overlap of eventuele combinatie van scenario's.

Het is mogelijk scenario 1 & 2 te combineren. In dat geval gebruikt de gemeente de komende bestuursperiode om intern te oefenen en te kijken of de Global Goals bij Bernheze passen, maar sluit zich tegelijkertijd al aan bij Gemeenten4GlobalGoals en neemt de (communicatie)stappen die daarbij horen.

Dit zou echter niet ons advies zijn. In dat geval ontstaat er namelijk een discrepantie tussen wat je intern aan het verkennen bent en extern al uitdraagt. Daarom adviseren we de gemeente om in het geval dat zij voor scenario 2 kiest, pas na de oefenperiode het besluit te nemen zich wel of niet aan te sluiten bij Gemeenten4GlobalGoals.

BIJLAGEN

Bijlage: Geïnterviewde personen en geraadpleegde documenten

In het kader van dit onderzoek is met de volgende partijen in de raad gesproken

CDA
D66
SP
Progressief Bernheze
VVD*
50PLUS

Tabel 1: overzicht van alle geïnterviewde raadsleden.

** De fractievoorzitter van de VVD heeft schriftelijk gereageerd namens de VVD-fractie.*

In het kader van dit onderzoek is met de volgende bestuurder en ambtenaren gesproken.

Burgemeester	Marieke Moorman
--------------	-----------------

Wethouder	Rien Wijdeven
Wethouder	Edwin Daandels
Wethouder	Maarten Everling
Wethouder	Marius Tielemans

Tabel 2: Overzicht van alle geïnterviewde personen van het bestuur of de ambtelijke organisatie.

In het kader van dit onderzoek zijn de volgende maatschappelijke partners/stakeholders benaderd.

Gymnasium Bernrode
VMBO het Hooghuis
Ons Welzijn
Jongerenwerkers binnen de scholen
De SDG-voices
De organisaties zijn indirect benaderd via de werkgroep. Ook zijn de jaarverslagen geanalyseerd.
Verschillende sessies met de Global Goals-werkgroep

In het kader van dit onderzoeken hebben we ook contact gelegd met ondernemers (uit het MKB) in de gemeente. Via SOB (Samenwerkende Ondernemersverenigingen Bernheze) hebben we een open vraag uitgezet richting ondernemers in de gemeente. Deze oproep is via de SOB verder verspreid naar de vijf individuele verenigingen. Daarnaast hebben we ook een aantal ondernemers direct benaderd om hen te vragen naar hun ideeën over de Global Goals.

Voor dit onderzoek hebben we de volgende documenten gebruikt, samengevat in onderstaande tabel.

Document	Bron
De Global Goals in het gemeentelijk beleid – een handreiking voor Nederlandse gemeenten	https://vng.nl/sites/default/files/2020-04/handreiking-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid-2020.pdf
Bestuursprogramma 2022-2026 gemeente Bernheze	https://www.bernheze.org/data/downloadables/2/7/9/4/bestuursprogramma-2022-2026-samen-bouwen-aan-een-veerkrachtig-bernheze.pdf
De Global Goals in de gemeenteraad	https://vng.nl/publicaties/de-global-goals-in-de-nederlandse-gemeenteraad-een-handreiking-voor-gemeenteraadsleden
Praktijkproef afwegingskader omgevingsvisie	https://vng.nl/publicaties/praktijkproef-afwegingskader-omgevingsvisie
De Global Goals in het gemeentelijk beleid	https://vng.nl/publicaties/de-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid
Global goals en subdoelen	https://vng.nl/publicaties/alle-global-goals-en-subdoelen
Oss: Een inventarisatie van de Global Goals in het huidige gemeentebeleid Op basis van alle Global Goals	https://vng.nl/files/vng/oss_final.pdf
Gemeente Oss Programma evaluatie 2020	
Gemeente Oss: Visie op de organisatie	
Global Goals – Methode Oss	https://www.oss.nl/bestuur-en-organisatie/organisatie/gemeente-oss-is-global-goals-gemeente.htm
Adviesrapport Global Goals Gemeente Westerkwartier	
Fairtrade als integraal onderdeel van de Sustainable Development Goals Een kwalitatief onderzoek naar de bijdrage van de titel 'Fairtrade gemeente' aan de bredere duurzaamheidsdoelstellingen op gemeentelijk niveau	https://fairtradegemeenten.nl/app/uploads/2021/07/Eindrapport-stage-HvA-Jens-van-Meeteren-1-1.pdf